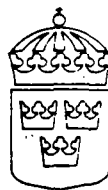

Riksdagens protokoll

1989/90:126

Protokoll
1989/90:126

Måndagen den 21 maj

Kl. 9.00–9.43

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Svar på interpellationer

1 § Återkomst

Förste vice talmannen meddelade att *Paul Ciszuk* (mp) den 19 maj återtagit sin plats i riksdagen, varigenom *Ulla Bouvins* tjänstgöring som ersättare upphört.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 14 och 15 maj.

3 § Svar på interpellation 1989/90:168 om tjänsteplikt m.m. vid sanering efter kärnkraftsolyckor

Anf. 1 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Fru talman! Birgitta Hambraeus har – mot bakgrund av utredningens om kärnkraftsberedskapen betänkande (SOU 1989:86) Samhällets åtgärder mot allvarliga olyckor – frågat mig om jag överväger att utöka tjänsteplikten och förfogandelagen till det mångåriga saneringsarbetet efter en kärnkraftsolycka. Vidare har hon frågat om jag är beredd att undersöka om det finns tillräckligt många frivilliga i Sverige för ett sådant saneringsarbete.

Remissbehandlingen av betänkandet avslutades för några dagar sedan. Ärendet bereds nu vidare inom regeringskansliet. Jag skall inte föregripa regeringens ställningstagande till utredningens olika förslag.

Vad jag dock kan säga är att om regeringen ansluter sig till utredningens förslag om tjänsteplikten så krävs en lagändring. Det är alltså riksdagen som skall besluta om den saken.

Säkerheten vid de svenska kärnkraftverken förbättras kontinuerligt. Säkerhetsarbetet syftar till att förhindra en olycka och begränsa effekterna om en olycka ändå skulle inträffa. Jag kan inte i dag finna några övertygande skäl för att undersöka vilket antal frivilliga som kan komma i fråga för en omfattande saneringsinsats.

Anf. 2 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret på min interpellation.

Försvarsministern har på en punkt föregripit regeringens ställningstagande till utredningens förslag, nämligen när det gäller förslaget att undersöka om det finns frivilliga som skulle vara villiga att ställa upp vid en så stor saneringsinsats som skulle bli nödvändig om en stor kärnkraftsolycka drabbar oss i vårt land eller i vår närhet. Här lämnar försvarsministern ett klart besked: Det finns ingen anledning att undersöka detta.

Däremot överväger försvarsministern fortfarande att rekommendera regeringen att lägga fram ett förslag till riksdagen om att utöka tjänsteplikten och förfogandelagen. Det innebär att man skulle tvinga människor att avstå från sin egendom och att själva vara med och sanera med alla de risker det innebär i ett kraftigt radioaktivt smittat område.

Är försvarsministern rädd att undersöka om det finns människor som skulle ställa upp frivilligt för en sådan insats? Om människor fick reda på vad detta skulle innebära och att det faktiskt skulle kunna drabba dem, skulle det kanske bli en stor protest i Sverige. Är det detta som försvarsministern är rädd för? Om människor fick klart för sig att FNs internationella atomenergiorgan i Wien, IAEA, bedömer sannolikheten för att en stor kärnkraftsolycka skall inträffa som en på tio år skulle de kanske undra varför Sverige inte agerar kraftfullt internationellt för att stoppa denna livsfarliga energikälla. Tvärtom medverkar svenskar, svenska företag och IAEOs ledning till att sprida kärnkraften över världen – en energikälla som inte täcker sina egna kostnader och som utgör det absolut största hotet mot oss under fredstid.

Olle Sjöström vid Uppsala universitet säger i studien Vad kan vi lära av Tjernobyl? från maj 1988, att vi från myndigheternas sida utsätts för en medvetet utformad informationsteknik och policy som har som mål att distansera oss från verkningarna av en katastrof. Människors oro anses alltså allvarligare än de problem som oron grundar sig på, nämligen att det föreligger stora risker som det finns all anledning att vara orolig för.

Kärnkraftsolyckan i Tjernobyl var mycket värre än vad vi först fick reda på och värre än vad Sovjetunionen berättade från början. 200 km från reaktorn, i Vitryssland, blev ett område stort som Götaland hälsovådligt att bo i. Cancerfrekvensen ökar, barnadödligheten har tredubblats, det förekommer fosterskador och störtblödningar hos kvinnor. Det kommer nu många rapporter om de långsiktiga verkningarna av Tjernobylolyckan. Något som enligt min mening inte har uppmärksamats tillräckligt är att det allmänna immunförsvaret hos de människor som drabbats av strålning har blivit nedsatt. Barnen blir mycket ofta sjuka, de får upprepade lunginflammationer osv.

Kostnaderna är fullständigt enorma. Nu talar man om flera tusen miljarder kronor. Det kan vara intressant att jämföra dessa kostnader med den ersättning som man kan få enligt de konventioner som ännu inte är ratificerade, vilka ersätter skador upp till tre miljarder kronor vid en kärnkraftsolycka.

I Vitryssland och Ukraina väddar myndigheterna till FN, FAO och WHO om hjälp. I Sverige har folkkampanjen mot kärnkraft och kärnvapen startat

insamlingen SOS Tjernobyl för att samla in pengar från allmänheten för att bistå de människor som har drabbats så fruktansvärt av Tjernobylnkatastrofen.

Hur stor är risken att detta kan drabba oss? Försvarsministern säger att man kontinuerligt förbättrar säkerheten vid våra egna kärnkraftverk. Det stämmer säkert. Men ju äldre kärnkraftverken blir, desto större blir risken för tankbrott. När tankarna neutronbestrålas blir de så småningom spröda, och det finns en risk att de kan brista okontrollerat. Kärnkraftsverket i Oskarshamn har haft vissa problem med detta. I Loviisa har man haft stora problem med detta. Man undersöker fortfarande problemet, och man är osäker. Om någonting sådant skulle inträffa hjälper inga filteranläggningar. Ju äldre reaktorerna blir, desto farligare blir de.

Man kan inte på ett enkelt sätt försvara sig mot terroristangrepp, det kom utredningen fram till. Man säger i utredningen att vi nu måste se till att det finns en kontinuerlig personalkontroll på kärnkraftverken. En terrorist har alltid någon vän inne i anläggningen för att kunna genomföra ett terroristangrepp. Man skall hela tiden kontrollera de anställda, vilka de umgås med, deras förhållanden osv. Det är polisstaten som vi ser framför oss. Det är fruktansvärt obehagligt. Jag anser att vi inte skall ha en sådan energikälla.

Men det finns också kärnkraftverk i vår närhet. I kärnkraftverket i Greifswald har östtyska och västtyska experter efter en grundlig undersökning kommit fram till att de fyra reaktorerna bör tas ur drift så fort som möjligt. Det går inte att förbättra säkerheten tillräckligt. De är livsfarliga. Dessa reaktorer ligger så nära att vi i Sverige skulle kunna drabbas, precis som Vitryssland drabbades efter Tjernobylolyckan.

Kärnkraft är inte främst en fråga om energipolitik, utan en säkerhetspolitisk fråga, och därför i hög grad försvarsministerns område. Är försvarsministern rädd för att undersöka om människor är villiga att ta den risk det skulle innebära att städa efter en kärnkraftsolycka? Det är helt enkelt omöjligt att göra detta. Är försvarsministern rädd för att presentera detta för det svenska folket och se om det är villigt att ta en sådan risk? Kommer försvarsministern att behandla denna utredning i ett helhetsperspektiv och inte bara utgå från förutsättningen att vi skall behålla denna energikälla?

Anf. 3 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja komplettera med några frågor. När det gäller kärnkraft liksom annan teknik handlar det väldigt mycket om den mänskliga faktorn. Det är människans felaktiga handlande och felaktiga beslut som så ofta leder fram till att det inte riktigt går så som man har tänkt sig.

Även när det gäller kärnkraften har det tyvärr visat sig att människor gör fel. Det kanske börjar i en del fall med att tekniken slår fel och inte fungerar som man har tänkt sig. Sedan får människorna ett felaktigt beslutsunderlag och så kan de alltså inte reda ut problemen. Sådan var bakgrunden till bl.a. olyckan i Harrisburg och Tjernobylolyckan.

När man talar om att den svenska kärnkraften är säker är den tyvärr aldrig säkrare än vad människan som sitter i kontrollrummet kan åstadkomma om det uppstår någon kris.

I dag blir vi i morgontidningarna påmindas om att det kan hända saker som

Prot. 1989/90:126
21 maj 1990

Svar på interpellationer

Svar på interpellationer

man faktiskt inte har tänkt sig. Det visar sig att kylsystemet inte har fungerat i ett av våra kärnkraftverk. Visserligen var aggregatet just då avställt, så det var bara kylningen i bränsleelementen i en förvaringsbassäng som det gällde. Men, och det stod faktiskt i artikeln, det är samma pumpar som kyler själva reaktorn.

Här har vi alltså ett färskt exempel på att tekniken kan fallera. I det svenska fallet bedömde man att det inte var någon fara. I stället för att manuellt starta kylpumparna föredrog man, som det heter i artikeln, att leta efter felet. I det här fallet hade man temperaturen i kylbassängen under kontroll. Hade man haft litet mer otur kunde man ha haft fel på temperaturmätningen och temperaturen hade stigit litet snabbare. Men framför allt: i en reaktor går ju allting oerhört mycket snabbare. Om man hade haft fel på temperaturmätningen i det här fallet, är jag rädd att ett sådant här beslut hade kunnat bli katastrofalt.

När vi nu talar om mänskliga felhandlingar gäller det också vad som händer vid en olycka. Hur reagerar ansvarig personal vid en olycka när eget liv uppenbart är hotat? Enligt uppgifter från Tjernobyl, där det alldeles nyligen har varit folk på besök, flydde en del av de högst ansvariga omedelbart från katastrofplatsen och lämnade kvar de andra. Det gör ju inte saken lättare. Då uppstår en annan typ av kedjereaktion – en mänsklig sådan, som gör att katastrofens omfattning kan bli mycket större än den möjligen skulle ha blivit annars. De svenska kärnkraftsverken påstås ju vara extra säkra genom inneslutningar osv., men om personalen grips av panik, och det kan man ju aldrig gardera sig emot, kan alltså katastrofen få större omfattning.

I det här sammanhanget när man talar så mycket om hur säker den svenska kärnkraften är, vill jag nämna att vi här i Stockholm ju inte befinner oss så långt ifrån Forsmark. Här i Stockholm har det visat sig att räddningsplanerna inte är fullständiga. Vi har fått reda på här i dagarna genom en studie som några elever vid en miljövärdskurs har gjort, att räddningsplaner som skulle ha varit klara inte är det. De har legat ofullbordade i en byrålåda på grund av att den som skulle ha gjort dem färdiga har lämnat sin tjänst.

Det finns en alarmanordning som egentligen skall mäta radioaktiviteten, men tyvärr är larmet inte inkopplat för att det inte har blivit av. Det här är egentligen ganska oerhörda uppgifter som jag lämnar, och jag hoppas att ni pressar mig de närmaste dagarna, så att jag får en anledning att ta fram dokumentationen.

Jag kan hänvisa bl.a. till räddningsverket som så sent som i förra veckan hade ett sammanträde här i Stockholm, där man mycket riktigt kritiserade att räddningsplanerna inte var fullständiga. Jag behöver själv skaffa mig kompletterande upplysningar i denna fråga, men jag måste säga att jag inte är det minsta lugn över att vi är i goda händer. Även mera långsiktigt har den mänskliga faktorn klickat. Många har tyckt, kanske som statsrådet Roine Carlsson, att så farligt kan det väl inte vara. Statsrådet ser ingen anledning att osv. Jag ser all anledning i världen att ta dessa frågor med absolut största allvar, eftersom ett fel får så oerhörda konsekvenser. Jag vill instämma i vad Birgitta Hambræus sade. Jag förstår egentligen inte hur man kan ta på sig ansvaret för sådana risker. Även om risken är liten så måste man ju undra vad som händer om vi gör en felbedömning eller om kärnkraftspersonalen

gör en felbedömning. Hur länge får vi dras med konsekvenserna? Efteråt kan man ju inte bara säga: "Ja, jag gjorde fel. Jag ber om ursäkt." Det är för många liv inblandade och det är för långt tidsperspektiv. Avveckla kärnkraften!

Prot. 1989/90:126
21 maj 1990

Svar på interpellationer

Anf. 4 Försvarsminister ROINE CARLSSON:

Fru talman! Birgitta Hambraeus lämnar inte en korrekt beskrivning av vad utredningen har kommit fram till. Det är nämligen på det viset, fru talman, att Birgitta Hambraeus även i utredningen drev frågan om att undersöka om det inte finns frivilliga för sanering. Hon fick inget gehör där, varken hos parlamentarikerna, ordföranden, de sakkunniga eller hos experterna. Den här frågan har alltså bearbetats i utredningen.

Jag tycker att det är en mycket djärv slutsats som Birgitta Hambraeus drar när hon kallar medlemmarna i utredningen för fega för att de inte utreder detta. Hon har haft ett utmärkt tillfälle att argumentera för sin uppfattning och till att få den frågan bedömd i utredningen, men hon har icke vunnit gehör.

Birgitta Hambraeus tog även upp tankbrottsfrågan. Den har också varit föremål för diskussion i utredningen. Hela utredningen kom till en annan uppfattning än Birgitta Hambraeus, varefter hon reserverade sig.

Anf. 5 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att det var en minoritet i utredningen som lade fram dessa förslag, nämligen jag själv. Jag hade den uppfattningen att efter en remissbehandling kan även reservationer och minoritetsuppfattningar få stöd, att regeringen inte helt bortser från vad remissinstanserna har att säga och att regeringen rent av kan tänka själv. Annars är det helt meningslöst att vara med i en utredning, om man inte delar majoritetens uppfattning.

Försvarsministern säger att jag anklagar utredningen för att vara feg. Ingalunda, jag frågar om försvarsministern är rädd att göra den här undersökningen. Är Roine Carlsson rädd att göra undersökningen?

Det är nog svårt för oss att föreställa oss vad en sanering egentligen innebär. Nu finns det ändå på jordklotet rikhaltiga erfarenheter av vad ett långsiktigt saneringsarbete innebär av fruktansvärda omöjliga arbetssituationer. Jag vill gärna referera till en rapport till IAEA som bär namnet IAEA-CN-48/256 från en internationell konferens den 28 september 1987. Där talar man om de erfarenheter som man har. Man måste ha en decimeter tjocka blyhöljen kring de apparater som människor skall vistas i när de skall gå in i området. Man får ha titthål och periskop. Dessa tunga apparater sjunker ned i jordmassorna och man får försöka forsla bort jordmassorna. Det är svårt att hitta någontans att lägga dem. Man försöker att valla in, så att inte radioaktiviteten skall sprida sig till stora vattentäkter. Man försöker sandblästra gator och hus. Man vet inte alls hur man skall göra med en kvadratmil efter kvadratmil nedsmittad skog. Radioaktiviteten stannar inte inom ett område utan flyttar sig, och man vet inte riktigt hur. Detta är fullständigt omöjligt. Men vi värjer oss. Vi distanserar oss från verkligheten. Det är alldeles uppenbart att utredningen gjort detta. Nu efter utredningen finns det mycket

Svar på interpellationer

tydliga bevis på detta. Människor har varit där, och det har rapporterats i massmedia. Jag hoppas verkligen att försvarsministern hann ta ställning till utredningen, till remissvaren och också till det som har hänt efteråt, dvs. vad både IAEA och Sovjetunionen har rapporterat, väger samman allt detta och inser att vi inte kan leva med en sådan risk – i varje fall inte utan att undersöka om svenska folket är villigt att gå in och ta på sig det arbete som det innebär att sanera.

600 000 människor arbetade i reaktorns omedelbara närhet. Nu är det 15 000 människor som gör det. För att sanera områden av Götalands storlek behövs det inte så mycket fantasi för att inse vad det skulle innebära.

Anf. 6 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Jag vill ta upp beredskapsfrågorna i litet vidare bemärkelse. Beredskapslagen och utvidgningen av den handlar ju om det direkta räddnings- och röjningsarbetet.

Först kan jag ta upp en fråga i direkt anslutning till detta. Frågan har med åldern att göra. Det har kommit fram ett förslag om att människor i fertil ålder skall skyddas, åtminstone så att det inte skall uppstå onödiga genetiska skador i samband med övnings- och röjningsarbete. Jag tror, fru talman, att efter hand som erfarenheterna från Tjernobyl föreligger, som cynikerna kallar världens största fältförsök när det gäller effekten av radioaktiv strålning, kommer det att visa sig vara inte enbart blodbildsskador. Det kommer också att visa sig att de som har arbetat med räddnings- och röjningsarbete har ådragit sig genetiska skador.

Det har alltså föreslagits i Sverige att åldern för beredskapsarbetarna skall höjas till över 35 år, så att i första hand endast den äldre delen, den inte längre fertila delen, av befolkningen får dessa skador. Detta visar också litet grand vad saken gäller. Jag skulle vilja höra hur statsrådet ser på ett sådant förslag.

Men vi har också beredskapen i vidare bemärkelse. Vad gör man med närliggande områden? Vad planeras t.ex. i Stockholm? Det kan vara intressant att veta att någon plan för att utrymma Stockholm inte finns. Det är så osannolikt att en sådan olycka inträffar att det inte behövs någon sådan plan, sägs det. Men det är inte ägnat att lugna. Det är väl osannolikt att ett krig skall inträffa. I Sverige har det inte inträffat på länge. Men för det finns det åtminstone utrymningsplaner.

Kan det vara så, statsrådet, att den hemska sanningen är att man inte förstår hur Stockholm skulle kunna utrymmas så snabbt som det skulle behövas, om det hände något i Forsmark och vinden blåste söderut och det kanske dessutom, i allra värsta fall, var regn på väg? Då vore katastrofen ett faktum. Man har kanske förstått att en sådan utrymning inte går att genomföra. Då sitter de som inte är så snabbfotade i fällan. Risken är ju att det inte är mot olycksplatsen man beger sig för att sanera, utan att man flyr för livet tillsammans med sina anhöriga för att försöka komma undan döden.

Jag är orolig, och jag skulle gärna vilja ha svar från statsrådet på hur han ser på detta med utrymningen av Stockholm.

Anf. 7 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Svar på interpellationer

Fru talman! Lahja Exner har frågat mig dels om handläggningen av en planerad idéskrift avseende invandrare och äldreomsorg, dels om jag har några uppslag om hur man kan aktivera kommunerna i deras arbete med att uppmärksamma de äldre invandrararnas behov av samhällets service och vård.

Att skapa god omsorg och vård för äldre och handikappade är en av samhällets viktigaste uppgifter. I propositionen Äldreomsorgen inför 90-talet har regeringen lyft fram behovet av särskilda insatser för äldre invandrare med annan kulturell bakgrund och bristande kunskaper i svenska.

Både kommuner och landsting har ett ansvar för att äldre invandrades behov av service och vård tillgodoses. Frågan om äldre invandrades situation har också uppmärksammats av huvudmännen. Det är nu i första hand angeläget att kartlägga behoven för olika invandrargrupper. Jag har fått veta att några landsting börjat en sådan probleminventering i samverkan med kommunerna. Ett arbete med att utveckla metoder kring omsorgen om äldre invandrare pågår också i några kommuner.

Den av socialstyrelsen och Svenska kommunförbundet påbörjade idéskriften kring praktiska råd och exempel för kommunernas planering, har ännu inte slutförts. Socialstyrelsen kommer emellertid i sin nya organisation att prioritera frågor som rör invandrades hälsa och sociala välfärd, vilket bl.a. innebär att idéskriften kommer att ges ut.

Jag vill gärna meddela att jag i samråd med invandrarministern beslutat att till hösten ta initiativ till ett idéseminarium kring frågan om de äldre invandrarerna och äldreomsorgen och då bjuda in företrädare för invandrarorganisationerna och representanter för de båda kommunförbunden och socialstyrelsen.

Anf. 8 LAHJA EXNER (s):

Fru talman! Jag vill först tacka statsrådet för svaret på min interpellation som avslutades med tre frågor till det ansvariga statsrådet.

De två första frågorna återstår tyvärr obesvarade. Jag förstår att det är svårt att förklara trögheten hos den myndighet och andra inblandade aktörer som har att sammanställa den i propositionen om Äldreomsorgen inför 90-talet aviserade idéskriften som skulle innehålla bl.a. praktiska råd och exempel för kommunerna när det gäller planeringen av äldreomsorgen för invandrare. Två år har gått sedan vi här i riksdagen behandlade denna proposition. Jag hoppas innerligt att trögheten inte beror på brist på vilja och intresse.

Jag tycker att det är tacknämligt att statsrådet återigen i sitt svar betonar att både kommuner och landsting har ett ansvar för att äldre invandrades behov av service och vård tillgodoses. Jag är medveten om att det har pågått försöksverksamhet inom detta område redan under tiden som äldredelegationen höll på med det grundläggande utredningsarbetet och att några kommuner har befunnit sig i första ledet i utvecklingen på detta område helt spontant, kanske därför att det där har funnits aktiva politiker och tjänste-

män med goda insikter i de snabbt växande behoven bland de äldre invandrarna i kommunen resp. landstinget.

Jag uppskattar också beskedet att statsrådet i samråd med invandrarministern beslutat att till hösten ta initiativ till ett idéseminarium om de äldre invandrarna och äldreomsorgen. Den tilltänkta kretsen som skall inbjudas till detta seminarium borde kanske vidgas något med tanke på det utvecklingsarbete som pågår i våra kommuner inom hela äldreomsorgen. Den berörda personalen inom äldreomsorgen sitter i en nyckelposition. Därför får, enligt min uppfattning, denna grupp inte glömmas bort när vi arbetar med denna, för de flesta relativt nya, fråga inom äldreomsorgen. Vi har under åren framöver en grannlaga uppgift att tillgodose äldreomsorgen med bra personal rent allmänt. Tillgången på tvåspråkig personal med kulturkompetens tillgodoses inte med mindre än att vi lyfter fram det positiva i arbetet med och för människor bland den invandrarungdom som i dag får del av hemspråksundervisningen.

Jag har också noterat att statsrådet i äldrepropositionen har angett att det är hans uppfattning att huvudmännen för äldreomsorgen är väl medvetna om problemen och behovet av en effektiv personalpolitik. Med tanke på den rådande situationen och den stora betydelse som personaltillgången har för äldreomsorgens kvalitet finns det emellertid anledning för regeringen att nära följa situationen.

Möjligheten att kommunicera obehindrat med vård- och omsorgsgivaren är i allra högsta grad en kvalitetsfråga för alla människor. Samma sak gäller naturligtvis för våra invandrare som har ett annat modersmål. Därför vore det intressant att få litet tips om vad som kan komma ut av detta speciella uppdrag som socialstyrelsen har fått att inom två år dels redovisa och utvärdera den dittillsvarande utvecklingen på personalområdet, dels göra en bedömning av den utveckling som kan förutses under de närmast följande åren.

Behovet av insatser på utbildningsområdet framhölls i propositionen. Jag hoppas verkligen att allt som sker i detta avseende leder till ökade insikter på alla nivåer och att vi får en arbetsorganisation inom äldreomsorgen där äldre invandrades behov av omsorg med personal som kan kommunicera med dem tillgodoses på ett bra sätt. Jag menar att vi då gör allt för att tillgången stimuleras, så att tillgång och efterfrågan får möjlighet att mötas.

Våra åldrande invandrare begär inte några extra privilegier. De har fullgjort sina skyldigheter och har nu rätt att kräva trygghet när krafterna sinar och de tidigare färdigheterna försvinner eller försvagas.

Anf. 9 ERKKI TAMMENOKSA (s):

Fru talman! I fredags hade vi en lång invandrar- och flyktingpolitisk debatt här i kammaren. Några konstaterade, där jag var med, att de vanliga invandrarfrågorna beklagligtvis drunknar i den stora flykting- och invandringspolitiska debatten. De flesta flyktingar och invandrare stannar ändå kvar här i landet. En vacker dag behövs stöd för åldringarna. Jag kunde då upplysa om att vi i dag har en interpellationsdebatt med Bengt Lindqvist och jag hälsade alla välkomna hit. Nu är det måndag, och därför är det inte så många närvarande här. Jag hoppas dock att de läser protokollet.

I början av april skulle man arrangera en konferens i Rinkeby om äldre invandrare. Bland arrangörerna var, förutom socialdistriktet i Rinkeby, Kommunförbundet. På grund av brist på intresse inställdes konferensen i fråga. Kommuner runt om i landet upplever tydligen inte att frågan på något sätt är aktuell för dem. Samtidigt kan tjänstemännen i samma kommuner som har svarat nej till deltagande i konferensen kontakta socialdistriktet i Rinkeby i syfte att sända sina invandraråldringar till det mysiga Rinkeby med internationell atmosfär, torghandel m.m. Man talar ju utrikiska där, har de sagt.

Jag undrar om det inte är meningen att kommunen i fråga skall ta hand om sina egna invandrare. Jag vet svaret, men jag ställer ändå frågan till statsrådet.

I Angered, en stadsdel i Göteborg, har man gjort en enkät bland finska invandrare som har blivit pensionärer. 400 svarade, och de flesta vill ha något slags service från kommunens sida. Det avgörande var givetvis att de inte klarar av svenska språket eller att de har tappat en del av svenska språket.

Jag uppskattar också, liksom Lahja Exner, att ett idéseminarium är på gång. Jag instämmer med Lahja Exner att det vore bra om kommunens handläggande personal också skulle inbjudas, åtminstone några av dem. Jag tycker inte minst att några av aktionsgrupperna bland invandrarna, som bevakar och försöker föra fram frågan om äldreomsorgen för invandrare, också skulle inbjudas. Jag kan inte kräva ett svar här av Bengt Lindqvist, men jag kan ändå ställa frågan.

Anf. 10 Statsrådet BENGT LINDQVIST:

Fru talman! Jag vill först uttrycka min uppskattning över att denna fråga kommit upp i den här formen. Jag har fått en bild av en ganska låg aktivitet på detta område under den allra senaste tiden. Det finns en handfull projekt som kommunerna och någon invandrarorganisation har bedrivit för att utveckla äldreomsorgen bland invandrare, men de flesta av dem är av äldre datum. Det finns inget tryck på det här området från kommunernas sida nu. Det bekymrar mig mot den bakgrund som vi alla känner till, nämligen att antalet pensionärer med en annan kulturell bakgrund än den svenska och med språksvårigheter växer. I själva verket kommer det kanske att fördubblas mellan 1995 och år 2000.

Mot den bakgrunden är det en ökad, och inte en minskad, aktivitet som behövs. Låt oss slå fast att det naturligtvis är kommunerna och landstingen som, inom ramen för sitt normala ansvar för äldreomsorg och äldreomsorg, måste ta tag i dessa frågor. De måste utveckla den service som behövs, så långt möjligt på invandrapensionärernas villkor.

Vårt idéseminarium hoppas jag skall ge oss en möjlighet att summera situationen. Var står vi nu? Jag hoppas också att det skall uppmärksamma bristområdena och skapa förutsättningar för fortsatt utveckling och planering. För mig är det självklart att personalorganisationerna i lämplig form också bör finnas med vid ett sådant seminarium.

Jag vill också säga att jag utgår ifrån att den här debatten kan bli en signal till landsting och kommuner att pröva om de verkligen har den aktivitet på gång som detta problemområde faktiskt kräver. I den mån som det är möjligt

Svar på interpellation

att formulera sådana projekt, känner jag mig övertygad om att de utvecklingsmedel som vi förfogar över från statens sida och som nu finns inom socialstyrelsen också kan användas för att skjuta på i den här viktiga frågan.

Anf. 11 ERKKI TAMMENOKSA (s):

Fru talman! Det var glädjande att höra att det arbetande folket på fältet, de som arbetar med dessa frågor i kommunerna, kan räkna med att de blir representerade på de här idéseminariet.

Jag vill säga att äldrevårdspropositionen var bra, jag vill ge beröm för den. Men tydligen måste vi utnyttja statsmakten och få hjälp av statsrådet för att få i gång denna debatt igen och väcka landsting och kommuner. Det är därför denna interpellation har väckts. Vi får sedan se om det räcker med ett idéseminarium. Om det inte gör det får vi återkomma på ett eller annat sätt.

Anf. 12 LAHJA EXNER (s):

Fru talman! Uppgiften om den låga aktiviteten har tydligen nått fram även till statsrådet. Det är kanske egentligen en chimär. Som riksdagsledamot har jag under de gångna två åren haft möjlighet att följa vad som händer inom t.ex. invandrarorganisationerna, bland de politiskt aktiva invandrarna och bland invandarpensionärerna. Det finns ganska många även bland pensionärerna som har organiserat sig. Detta vittnar om ett ganska stort intresse från deras sida. Det vittnar även om att ganska mycket arbete har lagts ned. Men invandrarna har ofta svårt att göra sin stämma hörd. Språksvårigheter och andra svårigheter för dessa människor att ta sig fram i samhällslabyrinten gör det inte särskilt enkelt för dessa människor. Därför är jag tacksam för att vi har fått möjlighet att debattera den här frågan och lyfta fram den ordentligt.

De exempel som Erkki Tammenoksa nämnde är bara ett par exempel på sådant som absolut inte borde få förekomma. När man försöker lyfta fram frågan möts man av totalt ointresse.

Jag förväntar mig naturligtvis inte att Bengt Lindqvist skall kunna tala om vad som nu kommer att redovisas om personalsituationen från socialstyrelsen. Men jag hoppas att statsrådet bevakar denna fråga och aktualiserar den på lämpligt sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Förnyad bordläggning

Föredrog men bordlades åter

Finansutskottets betänkanden 1989/90:FiU36 och FiU38

Justitieutskottets betänkanden 1989/90:JuU33 och JuU35

Trafikutskottets betänkanden 1989/90:TU24 och TU25

Jordbruksutskottets betänkanden 1989/90:JoU19 och JoU20

6 § Bordläggning

Prot. 1989/90:126

21 maj 1990

Anmälades och bordlades

Finansutskottets betänkande

1989/90:FiU42 Oförutsedda utgifter för budgetåret 1990/91

Justitieutskottets betänkande

1989/90:JuU32 Processrättsliga frågor

Utrikesutskottets betänkanden

1989/90:UU19 Svenskt erkännande av Litauen

1989/90:UU24 Tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1989/90

Försvarsutskottets betänkande

1989/90:FöU9 Ändring av familjebidragslagen

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1989/90:SfU23 Utbildningsarvode till studerande vid vissa lärarutbildningar

Utbildningsutskottets betänkande

1989/90:UbU29 Anslag på tilläggsbudget II

7 § Kammaren åtskildes kl. 9.43.

In fidem

OLOF MARCUSSON

/Gunborg Apelgren

Innehållsförteckning

Måndagen den 21 maj

1 § Återkomst	1
2 § Justering av protokoll	1
3 § Svar på interpellation 1989/90:168 om tjänsteplikt m.m. vid sanering efter kärnkraftsolyckor	1
Försvarsminister Roine Carlsson	
Birgitta Hambræus (c)	
Krister Skånberg (mp)	
4 § Svar på interpellation 1989/90:165 om äldreomsorg för invandrare	7
Statsrådet Bengt Lindqvist	
Lahja Exner (s)	
Erkki Tammenoksa (s)	
5 § Förnyad bordläggning	10
6 § Bordläggning	11